

JAKUCS L. tanítványaként a 70-es évek második felében magam is részt vettem jónéhány tanulmányúton az ő szervezésében. Bár egykori professzorom számos munkáját természetesen ismertem már, csak e könyv elolvasása után döbbsenem rá, hogy JAKUCS L. tapasztalatainak tárháza mennyire sokoldalú és hatalmas; mellette eltörpül pl. a szlovén Kamenj Most robajló földalatti folyóján esett kalandunk, vagy a Béke-barlangban és a Baradla Retek-ágában tett szifonúszásaink jelentősége. Kevés az olyan egyetemi tanár, akinek az előadásait olyan nagy számban és olyan szívesen látogatják a hallgatók, mint az ővét; akinek a speciális kollégiumait és a szervezésében indított expedícióit létszámstoppal kellett volna limitálni. Lebilincselő, logikus, közérthető előadásmódja, kutatói erényei, tapasztalatai és jó emberismerete a záloga annak, hogy aki olvasni kezdi ezt a könyvét, egyszerűen nem tudja letenni.

A „százarcú vizek templomainak” világába vezet el bennünket századunk legeredményesebb barlangkutatójának legújabb, a tőle megszokott, élvezetes stílusban írt, fényképekkel és rajzokkal gazdagon illusztrált, szép kiállítású könyve.

A könyv két részre és 8, ill. 7 epizódyszerű fejezetre tagozódik. Az „Ezerarcú barlangvárazs” c. részben a barlangkutatók életfilozófiájába enged bepillantást, felidézve ifjúkori kalandjait a Hétyluk-zsombolyban és a solymári Ördöglyuk labirintusában, amelyek őt magát elindították a karsztkutatás útján. Az érdekes leírások háttérében a hazai barlangkutatás nagyjainak a munkássága is felvillan.

A „Föld alatti folyók sodrában” c. fejezetben a szlovén karsztvidéken a Reka részben feltáratlan, félelmetes földalatti folyórendszeréről ír, majd az általa is megtapasztalt baradlai árvíz képét festi meg. Az izgalmas elbeszéléseket mesteri arányérzékkel egészíti ki a tudományos ismeretek közlése.

A 4. fejezetben a barlangkutatás módszereivel ismerkedhetünk meg, rendkívül olvasmányos formában, majd az ezt követően az abráziós „kék” barlangokról, s kialakulásukról olvashatunk. Külön fejezetek témája a cseppkövek morfológiája és genetikája, valamint a jégbarlangok világa. A barlangok őshonos állatvilágáról és a betévedő állatokkal kapcsolatos rejtélyekről baradlai példákön át szól a szerző.

A könyv második részében („Küzdelmek és kiharcolt győzelmek”) JAKUCS L. feleleveníti a Sátorkőpusztai-barlang hévízes gipszkristály-csodáival való első találkozását (1946); a Bükk-fennsík veszélyes, mély barlangjaiban (a Létrásiban és a Pénz-patakiban) folytatott küzdelmes feltáró munkát (1950, 1953). Ezek a fejezetek a barlangkutatók már-már megszállott hősiességének ábrázolásán és a karsztkutatási problémák feltárásán túl, szépirodalmi értékű leírások, háttérükben a „fényes szelek” korabeli társadalmi mentalitásának felvillantásával.

Külön fejezet eleveníti fel a Béke-barlang felfedezésének történetét (1952) és a Baradla Alsó-barlangjának felkutatását (1957). Az „Aggteleki lábnymrejtély” c. fejezet szinte már művészi ábrázolását nyújtja a barlangkutató és a régész munkájának, hipotéziseinek, reményei szétfosztlásának és újraéledésének; a sikerhez vezető tekervényes, detektívregényhez hasonlítható küzdelmes útjának és az emberi kapcsolatok szerepének. Itt találkozhattak a legendássá vált „faggyúfáklyás expedíció”, az őskori embert „rehabilitáló”, a rejtélyekre fényt derítő bizonyítási eljárás izgalmas leírásával is.

Az utolsó fejezet egy gyermekkori csodavárás visszaemlékezésből kiindulva a Podóliai-gipszkarszt (Ukrajna) egyik legnagyobb, 170 km körüli járáthosszúságú gipszbarlang-labirintusába, a gipszkristályok csodaországába vezet el az olvasót.

JAKUCS L. könyve számos, eddig megjelent műve közül minden bizonnyal a legjobb; egy sikeres kutató és tudós természettudományos hívvallása. Könyve nem csak a barlang- és karsztkutatók, a földrajzosok, de minden ember számára színes, érdekes, tanulságos olvasmány, amely szinte észrevétlenül bővíti az átlagolvasó természettudományos ismereteit és oknyomozó gondolkodásra tanít.

Végezetül álljon itt a könyv számos szép gondolata közül egy: „Mi természetkutatók szünni nem akaró nagy harcot vívunk az ismeretlennel. Velünk, gyenge emberekkel szemben ott áll a természet, a végtelen tér, a végtelen idő. Mi feltesszük neki a kérdéseinket... A válasz nem emberi nyelven van megfogalmazva. Megpróbáljuk így is, megpróbáljuk úgy is értelmezni. Sok kérdést teszünk fel, sokra kapunk választ. A megfejettnek vélt válaszok mozaikot megézt azután igyekszünk összerakni valamilyen reálisan összeillő képpé. Tudjuk, hogy a sok-sok mozaikból végül a kép minden részlete kitelik. Csak éppen azt nem tudjuk sohasem előre, hogy milyen hát az a kép.”